

4. Jak żyją Polacy?

Podczas zajęć uczniowie poznają strukturę społeczną polskiego społeczeństwa, dowiadują się, co to jest klasa, warstwa i rozwarstwienie społeczne. Charakteryzują wybraną grupę zawodową i zastanawiają się, jakie jest jej miejsce na rynku pracy. Na podstawie różnych źródeł diagnozują i opisują najważniejsze problemy Polaków, w tym tych najmłodszych. Przyglądają się też swojej społeczności lokalnej, a szczególnie młodym ludziom, by – w ramach projektu – rozpoznać i rozwiązać wybrane problemy. Uczniowie i uczennice planują również swoją karierę edukacyjną i zawodową, szukając równowagi między swoimi zainteresowaniami i predyspozycjami a możliwościami.

CELE LEKCJI WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Uczeń/uczennica:

- rozpoznaje problemy społeczne swojej społeczności lokalnej (np. wynikające z sytuacji demograficznej, gospodarczej, infrastrukturalnej); formułuje sądy dotyczące tych problemów – dział VI pkt 6;
- **poza podstawą:** charakteryzuje oczekiwane kompetencje wybranych kategorii społeczno-zawodowych i ich miejsce na rynku pracy; planuje dalszą edukację, uwzględniając własne zainteresowania, zdolności i umiejętności oraz rady innych osób i sytuację na rynku pracy.

PO ZAJĘCIACH UCZEŃ/UCZENNICA POTRAFI

- scharakteryzować – na przykładzie – wybraną warstwę społeczną i grupę zawodową oraz jej styl życia;
- rozpoznawać i definiować najważniejsze problemy społeczne społeczeństwa polskiego;
- rozpoznać i zaprezentować problemy dotyczące młodych ludzi w ich lokalnym środowisku oraz podać propozycję rozwiązań;
- samodzielnie wyszukiwać i interpretować informacje dotyczące perspektyw życiowych młodych Polaków;
- wyjaśnić, co należy brać pod uwagę, przy podejmowaniu decyzji dotyczącej kierunku kształcenia;
- wskazać własne predyspozycje i preferencje;
- gromadzić i analizować informacje na temat własnej ścieżki edukacyjnej;
- wyjaśnić znaczenie stawiania sobie celów życiowych oraz stałego doskonalenia własnych umiejętności.

METODY PRACY

- rozmowa nauczająca
- burza mózgów
- praca z tekstem
- praca w grupach lub w parach

- miniankieta
- debata

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- arkusze papieru, flamastry

JAK PRZEPROWADZIĆ ZAJĘCIA?

WPROWADZENIE

1. „Społeczeństwo, w którym żyjemy” (praca własna, praca z tekstem, rozmowa nauczająca). Poleć uczniom i uczennicom, aby przeczytali tekst „Społeczeństwo, w którym żyjemy” (s. 66–67). Następnie poproś, aby w parach spróbowali wypisać kryteria, które można zastosować do opisu podziału i zróżnicowania polskiego społeczeństwa. Odczytajcie głośno kilka propozycji. Zapytaj, jak nazywamy grupy, które powstają w wyniku tych podziałów. Sprawdź, czy uczniowie i uczennice rozumieją terminy występujące w tekście.

2. „Zawody i style życia” (praca w parach). Poproś uczniów i uczennice, aby w parach wybrali dowolną grupę zawodową i krótko ją scharakteryzowali, odpowiadając na pytania zamieszczone w ćwiczeniu „Zawody i style życia” (s. 67). Jeśli nie będą znali odpowiedzi na któreś z nich, poleć, by uzupełnili je w domu (poszukali informacji w książkach, czasopiśmie, internecie czy bezpośrednio – u przedstawicieli danego zawodu). Uczniowie mogą przygotować to ćwiczenie w formie mapy myślowej.

Zachęć uczniów do przeczytania tekstu z ramki „Urok czy przekleństwo zmian” (s. 69), a następnie im zaproponuj, aby przeprowadzili wywiad z przedstawicielem różnych grup zawodowych na temat ich pracy (przykładowe pytania znajdują się w ćwiczeniu „Dlaczego tak?” na s. 69). Zachęć ich, by wymyślili także własne pytania. Ćwiczenie to jest dla chętnych uczniów i uczennic.

Uwaga! Materiały poza podstawą programową. Decyzję o realizacji ćwiczeń zostawiamy nauczycielce lub nauczycielowi.

ROZWINIĘCIE

3. „Minisłownik społecznych problemów” (praca w grupach). Wyjaśnij, że w Polsce są ludzie, którym żyje się dobrze, ale są też i tacy, którzy borykają się z różnymi problemami materialnymi (np. bezrobociem, ubóstwem), zdrowotnymi (alkoholizm), wykluczeniem społecznym itp. Poleć uczniom, by wyobrazili sobie, że są współautorami „Minisłownika społecznych problemów”. Ich zadaniem jest opracowanie następujących haseł: nierówności społeczne, ubóstwo, kryzys mieszkaniowy, zdrowie psychiczne i emocjonalne, uzależnienia, przestępczość, wykluczenie, kryzys klimatyczny (patrz: ćwiczenie na s. 68). Podziel uczniów na 8 grup, rozłóż pojęcia (każda grupa opracowuje jedno hasło). Uczniowie i uczennice, korzystając ze słowników i internetu, przygotowują definicję, zapisują ją na dużym arkuszu papieru, a następnie głośno odczytują na forum klasy. Jeśli będzie to konieczne, skoryguj przygotowane definicje, połącz wszystkie kartki z zapisanymi definicjami i powieś w widocznym miejscu w klasie. Swoje definicje mogą uzupełnić własnoręcznie wykonanymi ilustracjami (np. symbolem). Zachęć także uczniów ochotników do indywidualnej pracy w domu – każdy powinien się zastanowić, jakie inne hasła mogłyby się znaleźć w słowniku.

4. „Młodzi i ich problemy” (miniankieta, analiza danych, praca z tekstem, praca w parach). Wypisz na tablicy (w jednej kolumnie) następujące hasła: agresja, bezro-

Zeszyt
ćwiczeń
s. 34
ćwic. 2

Zeszyt
ćwiczeń
s. 34–35
ćwic. 1, 3

Zeszyt
ćwiczeń
s. 35
ćwic. 4

bocie, czas wolny, kultura, sport, stosunki międzyludzkie, infrastruktura, uzależnienia, bieda, przestępczość, polityka lokalna (listę tę można dowolnie modyfikować). Poproś, by każdy zaznaczył, który z tych problemów jest dla niego najważniejszy, a który najmniej ważny. Zaprosz uczniów do uważnej lektury tekstu „Młodzi i ich problemy” (s. 67–68).

Zeszyt
ćwiczeń
s. 36
ćwicz. 5

Następnie poleć uczennicom i uczniom, by zapoznali się z wykresem zamieszczonym pod ćwiczeniem „Lepsze życie czy stracone pokolenie?” (s. 68–69) i zastanowili się, jak odpowiedzieliby na pytanie: „Jak postrzegasz własne perspektywy życiowe?”. Poproś by w parach porozmawiali o tym, które ze stwierdzeń jest im bliższe: „Jesteśmy pokoleniem, które stoi przed życiową szansą na lepsze życie niż nasi rodzice” czy „Jesteśmy kolejnym straconym pokoleniem”?, oraz uzasadnili swoją opinię.

ZAKOŃCZENIE

5. „Młodzi, jak wam się powodzi?” (burza mózgów, rozmowa nauczająca, praca w grupach). Zapytaj uczniów i uczennice, w jaki sposób można się dowiedzieć, jak ich rówieśnicy postrzegają swoją sytuację życiową oraz jak oceniają szanse na przyszłość. Wysłuchaj odpowiedzi do momentu, aż pojawi się propozycja badania, ankiety itp. Wyjaśnij zalety takiej formy zbierania informacji, a następnie poproś uczniów i uczennice, by dobrali się w trójki i wspólnie ułożyli kilka pytań, które mogłyby się w takim badaniu znaleźć. Po krótkich prezentacjach na forum klasy uczniowie i uczennice układają jedną wspólną listę, którą będą mogli wykorzystać podczas realizacji projektu „Problemy młodych w naszej miejscowości” (więcej informacji w „Projektowniku” na s. 72).

ĆWICZENIA DODATKOWE

– „Co lubię?” (debata, praca z tekstem). To ćwiczenie warto zrealizować na dodatkowej godzinie (np. wychowawczej, lub w ramach doradztwa zawodowego). Zaproponuj uczniom zorganizowanie debaty oksfordzkiej. Tezą w debacie będzie pogląd: *Wybierając zawód trzeba kierować się bardziej sytuacją na rynku, niż własnymi zainteresowaniami*; kontrtezą: *Zainteresowania mają pierwszeństwo przy wyborze zawodu*. Debatancki powinni przygotować argumenty potwierdzające tezę lub kontrtezę – jedynym z materiałów pomocniczych może być tekst w podręczniku pt. „Sześć typów osobowości” (s. 70). Można zorganizować jedną debatę, w której każdą ze stron będzie reprezentować 5 wybranych uczniów, a pozostali pełnić będą funkcję marszałka oraz publiczności, albo zorganizować więcej debat, aby każdy z uczniów mógł wystąpić i przedstawić swoje stanowisko.

Zeszyt
ćwiczeń
s. 37–38
ćwicz. 7, 9

Uwaga! Materiał poza podstawą programową. Decyzję o realizacji ćwiczenia zostawiamy nauczycielce lub nauczycielowi.

– Ćwiczenie z „Zeszytu ćwiczeń” (praca własna). To ćwiczenie może być doskonałym przygotowaniem do proponowanej wyżej debaty (patrz: ćwiczenie 8 na s. 38). Uświadom uczniom, że myśląc o swojej przyszłości, z jednej strony powinni wziąć pod uwagę przewidywany popyt i podaż na rynku pracy w przyszłości, z drugiej – własne zainteresowania i predyspozycje.

Poproś uczniów, aby w zeszycie ćwiczeń uzupełnili tabelę na s. 38. W pierwszej kolumnie uczniowie wypisują, co ich obecnie interesuje. W trzeciej kolumnie tabeli określają, jakie zawody i zajęcia związane ze swoimi obecnymi zainteresowaniami i pasjami mogliby wykonywać. Środkową kolumnę tabeli powinni wykorzystać

do zanotowania wszystkich tych rzeczy, które mogą/muszą zrobić, by przejść od dzisiejszej pasji do zajęcia, które chcieliby wykonywać w przyszłości. Wyniki pracy przedstawiają sobie nawzajem (w parach) na następnej lekcji.

Uwaga! Materiał poza podstawą programową. Decyzję o realizacji ćwiczenia zostawiamy nauczycielce lub nauczycielowi.